

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: Львів, РИНОК Ч. 10, П. ПОВ. Телефон Редакції 246-41 Телефон Адміністрації 229-41 Телефон Друкарні 229-26 Адреса для телегр.: Діло Львів Конто: П. К. О. Львів 504.000. Банку "Бесельєз Лейон" Прага "Діло". Рукописів не звертаємо.	
ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: місячно (з книжкою) . 3.00 зол. чвертьрічно 15.00 " піврічно 30.00 " річно 60.00 " В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., у ЧЕ. ХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. у ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П. ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.	

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ 6-НИ "ДІЛО" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Розвалили церкву в Турковичах.

Пишуть нам з Холмищини:
Того таки дня, коли маси прочан не встигли розійтися домі, привезені робітники й по-

ліцаї розвалили одну, малу дерев'яну турко-
ницьку церкву. Церква ця була поставлена
жертвами цілої Холмищини.
Гром.

Розв'язали громадську раду.

Громадська рада в Якимові, пов. Камінка
Струмилі, ухвалила дня 19. VI. відові ширшо-
ю загальної протестаційної резолюції. На місці
засідання зараз інспектор Повітового Виділу та
намовляв раду уневажнити свою попередню у-
ставу. Однею радою не пішла на ніякі уступки.
Тоді на спеціально скликаному засіданні Повіто-
вого Виділу на внесення старої Фрончовської-
ро, рішено розв'язати „непокірну громадську ра-

ду в Якимові".
Рівночасно староста заборонив солтисам
піддавати під голосування подібні резолюції, а
в останньому часі заборонив навіть скликувати
засідання громадських рад без окремої згоди
війти даної гміни.

У справі розв'язання громадської ради вніс
пос. В. Кузьмович інтерполяцію в сеймі 17. VI. м.

Римська візита мадярського прем'єра й міністра закордонних справ не доведе до нових рішень.

Мадярська Телеграфічна Агенція повідо-
ляє: З нагоди поїздки мадярського прем'єра
і міністра закордонних справ до Риму, в деяких
часовисах появилися тенденційні вістки, немов-
би в Римі мало діяти до якихсь нових рішень.

Мадярські офіційні кола вже давніше осте-
рігали закордон перед такою інтерпретацією
римської подорожі, підкреслюючи, що тут іде
лише про звичайні особисті контакти в рамках ма-
дярсько-італійського договору.

Японський уряд домагається, щоб совітське військо негайно залишило Маньчжурію.

Як подає японська преса, японський уряд
знову звернувся до совітської влади з домаган-
ням, негайно забрати свої війська з манджур-
ської території. Переговори між СРСР і Ман-
чжурією йдуть далі.

Преса підкреслює, що атмосфера дуже на-
пружена — токійські політичні кола не є певні,
чи вдасться мирно поладити той інцидент.

ПОСПІШНИЙ ПОВОРОТ ЯПОНСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Японський амбасадор у Москві Шігемітсу,
який подорожує по Європі, відлетів зі Стокголь-
му до Москви, щоб узяти участь у переговорах
у справі конфлікту на манджурському погра-
ниччі.

27 японських літаків збомбардувало Ганков.

Домі повідомляє: Минулої ночі, коло 2 го-
дин, 27 японських бомбових літаків бомбарду-
вало Ганков. Шкоди великі, м. ін. зовсім знище-
но театр.

Від початку війни це найбільший налет на
Ганков.

Роковини національного повстання в Іспанії.

В цілії національній Іспанії святкували ве-
щаво в понеділок 2. роковини повстання. Генерал
віголосив промови, воєнки дістали ла-
ружки.

Тимчасом на фронті вшанувати бої, не
зважаючи на спеку, що доходила до 50° в тіні.

Померла румунська королева-мати.

В понеділок в год. 18.30 померла в Сіная ру-
мунська королева-мати Марія; в четвер верну-
лась вона зі санаторії під Дрезденом, переїз-
дячи через польську територію.

Королева Марія прийшла на світ в Англії
1875 року. Її батько — син британської короле-
ви Вікторії олісан князь Кобург-Гота; мати —
сестричка цари Олександра II. В 1893. р.
она вийшла за наслідника румунського престолу
Фердинанда, що 1914. року став королем і
помер 1927. р. Вони мали шестеро дітей: короля
Карла II, Сандеясту — жінку Юрія II, грецького
царя (який розв'язав), Марію — вдову по Олексан-
дрі I, італійським, Миколу — що його мину-
лого року звинувачили з династії за могоґаніч-
ні зв'язки, Ізабелу — жінку англ. Антона Габс-

бурга, та наймолодшого сина Мірсею, що помер
1916. р. в 3. році життя.

Королева Марія займалася літературною
творчістю.

ЖАЛОБА.

У Букарешті проголосили 6-місячну жалобу
для двору й армії.

Тому, що королева Марія була внучкою ко-
ролеви Вікторії, також на британському дворі
проголосять жалобу.

ПОХОРОН.

У вівторок рано забальсмовано тіло коро-
леви Марії, в середу перевезуть її до Букареш-
ту. Похоронять її мабуть у суботу, у монастирі
у Куртеа де Арджес, де похоронено тіла обох
румунських королів.

**ПІНИСТА
ПАСТА
ДО ЗУБІВ**

АПОЕ

**Дивоглядий мотив: садки
лише „саможондові“!**

Львів, 19. липня 1938.

Сезон пільних робіт — це сезон дитячих
садків. Є це громадянські установи, сказатиб,
найбільш примітивного ступня. Не можна
їх назвати ні виховними установами, ні
якоюсь поважною суспільною опікою. Щось
у роді домашнього надзору над дітьми у пе-
редшкільному віці, з вщиплюванням у їхні го-
ловки найпростіших засад гігієни й естетики
зовнішнього вигляду, з виправлюванням їхньої
мови, навчанням молитов, перших понять на-
ціональної свідомості і т. п. Здавалося би —
речі, що не повинні викликати ніякого спро-
тиву, навіть сумніву в їхній доцільності. Зда-
валося би, що всі чинники, які мають щоне-
будь спільного з владою, просто напередки
стануть до помочі всякій одиничній і грома-
дянській ініціативі у незвичайно корисній су-
спільній акції, якою є така опіка над дитиною.
Та воно лише так здавалось би...

Українське громадянство перестало вже
чому-небудь дивуватись. Воно й не дивувалося,
коли від цілого ряду літ, від коли почали в
нас цю акцію дитячих садків, адебільша все,
що стоїть близько влади або є владою, стало
напередки цієї акції... перешкоджати. Раз ми
були свідками довгого спору за компетенцію.
Не знати було, хто властиво мав право міша-
тися до садків: шкільна, чи адміністраційна
влада? Очевидно, на тому спорі виходили най-
гірше самі садки. Бо або ставлено до них за-
великі вимоги, неначе до шкіл, або спір протя-
гався доти, аж минуло літо. Врешті, здається,
після двох чи трьох літ компетенційний спір
покінчено. Признано, що садки — це не шко-
ли, що це радше клітини суспільної опіки отже
належать до компетенції адміністраційної вла-
ди. То знову ми раптом стали заперічувати
велику журу адміністрації, щоб українські дитя-
чі садки станули на вершинах досконалості
того типу установ. Вимоги до локалії, до здо-
ров'я й освіти провідниць, до внутрішнього
порядку в українському садку були просто зно-
рушляві. Ось у цьому році староство в Калуші
домогалося від провідниць 25 літ життя, дво-
літньої практики, фахової освіти, захоронкар-
ської матури, далі правильника садка та його
статуту і врешті поставило спеціальні вимоги
щодо локалії. Староство в Золочеві домага-
лося теж матури від провідниць та відбуття
спеціального курсу, далі свідоцтва здоров'я
провідниць, програми садка і посвідки віку ді-
тей. Староство в Стрию бажало собі, щоб сві-
доцтво здоров'я садківнички було підтвердже-
не фізиком, що коштує 11 зол., хоч досі
того не домогалося. Фізик у Копичинцях зно-
ву попав на помисл рентгенувати садківничку.

Як сказано, такі вимоги нікого не дивували.
Навіть не дивували, коли їх не ставлено до
польських садків. Люди привикли до дьогів,

що від коли існує держава, від тоді є й адміністрація. Знають теж, що адміністрація всіх рас і культур має деякі спільні риси, які чинять з неї специфічну веретву, відмінну і не дуже мила для решти людности. Та цього року ми почали вже насправді дивуватись. У цілій низці повітів (Підгайці, Перемишляни, Камінька Струмилева, Тереківка, Ісертків, Борщів і ін.) старости не дозволили на відхилення садків або припинили ті, на які дали були тимчасовий дозвіл (Камінька Струмилева), подаючи мотив, який повторюється у всіх цих заборонах: монахи, існує „гмінна“ півколонія і тому існування двох півколоній недоцільне. Старості в Сокалі пішли так далеко, що вже навіть згодошення садків „колячим господарям вейсхін“, отже чисто польської громадянської установи, вистачило йому, щоб застосувати заборону для українських. Нема сумніву, що і в інших повітах є багато місцевостей, де напр. відчинено садок ТПШ чи чийсь іншої польської установи, а заборонено український.

Не маючи відповідних матеріалів під рукою, я виїхав у кілька місцевостей повіту Камінька Струмилева, щоб безпосередньо стрітнутися з нашими людьми і такий матеріал зібрати. Отож стверджую, що хоч каміньський староста заборонив у 15 місцевостях свого повіту ведення українських дитячих садків з мотивів, що там існують „гмінні“, то проте в цілій низці інших місцевостей (Кізілів, Новосілки, Подонична, Любимі Нова) на українські садки дозволив, хоч там існують садки „гмінні“. Стверджую, що у всіх „гмінних“ садках є вчителі лише польки, вони вчать дітей лише польською мовою і говорять з ними лише по польськи. До „гмінних“ садків ходить незвичайно мало дітей, а українські діти сторожать від них свідомо, або ходять туди лише одиниці, звичайно країна біднота, щоб дістати тепле молоко чи цукор. У Стрептові в гмінному садку є коло 20 дітей і дві вчительки (!), в Желехові Великих коло 12 дітей і дві вчительки (!), в Горпині 8 дітей. Переїздяючи припадково через Явчин, перемишлянського повіту, я нарахував у „саможондовім“ садку лише 5 дітей! Всі вони — це діти місцевих постерункових та інших гмінних достойників. Ані в Стрептові, ані в Желехові, ані в Горпині, ані в Явчині не дозволено на український дитячий садок. Люди розповідали мені, що солтис із Волиці Деревлянської, повіту Камінька Струмилева, дістав наказ від війта, приготувати фіру дров на варення дітям страви, мешкання для садківнички і 25 зол. — очевидно для „гмінного“ садка. У Хренові, цьогож повіту, староста заборонив український садок, зате дав дозвіл на польський і... москвофільський!

З цих помічень можна зробити такі два висновки: 1) перш усього у тернопільському воєвідстві виростає до панівної системи засада: в народостворено мішаних місцевостях має бути садок лише польський, як інструмент польонізації, до того вдержування засобами й української людности; 2) Українське населення ро-

зумів докладно польонізацію призначення тих установ і глибоко дітнене у своєму розумінні справедливості, стоїть від них осторожно.

Не будемо повторювати аргументу безастережно правильного, що його подав д-р ЛХ у своєму дописі з Чорткова, поміщеному в „Ділі“ з 7. липня. Це аргумент, що зарядження старостів, які не дозволяють на українські дитячі садки лише тому, бо в тих місцевостях є польські, протипаляється обов'язуючій ст. 110 польської конституції. Вони просто перевертають наші права, загарантовані нам основними актами держави. Саме польська конституція застерігає польським громадянам, які належать до національних меншин, право засновувати, надбавувати і завідувати добродійними заведеннями, школами й іншими виховними установами, вживати в них вільно своєї мови та виконувати там приписи своєї релігії.

Одним цього нашого ствердження мало. Ось на наших очах держава адміністрація хоче надати право громадянства засади, яка грозить незвичайно поважними наслідками всьому нашому зорганізованому життю. Цією засадою має стати, покищо вимога, що не повинно бути місця на українську установу там, де є аналогічна установа польська. Коли ця засада втримається у відношенні до дитячих садків, то ніде нема сказано, що її не стануть коліс пристосовувати до Пресвіти, Рідної Школи, кооперації. Таким чином довкола дитячих садків зав'язався цього року вузол, який може в недалекому майбутньому зв'язати все наше зорганізоване життя.

Тому здивування українського громадянства, що адміністрація винайшла цього року такий дивоглядний мотив для заборони українських дитячих садків, повинно перемінитись у поважну оборонну акцію. Ця акція повинна охопити не лише ті установи чи клітини громадянського життя, які зацікавлені безпосередньо дитячими садками, як Рідну Школу чи громадські ради, але й усе активне українське громадянство. Зрозумімо, що активізуючи себе довкола боротьби за українські дитячі садки, ми одночасно обороняємо український характер усього нашого зорганізованого життя. Тимчасом активність, яку проявляють на цьому полі українські установи чи одиниці, незвичайно слаба на місцях. За мало йде відслід інформаційного матеріалу до централі, за мало притягнуто населення до заходів та оборони дитячих садків, за велика тут апатія.

Не є завданням часописної статті подавати подрібні плани громадської акції. Це повинні перевести покликані до цього установи. Нашим завданням звернути увагу на небезпеку, яка нам грозить і мобілізувати прилюдну опінію, щоб дати відпир цій небезпеці. Сене теперішнього часу той, що нема ніякого громадянського явища, яке можна ізолювати, чи відокремити без шкоди для громадянства. І тому журу за дитячі садки не можна залишити лише одиницям чи гуртам. Ї треба перекинути на все українське громадянство.

В. Кузьмич.

Загроза мира.

Політичний барометр вказує сильне тиснення.

В місцях т. зв. огіркового політичного сезону, тобто від половини червня н. р., відбулися, відбуваються або відбудуться — без особливого розголосу і ширшої громадської уваги, нерезонансні — ось такі події, відвідини і конференції міжнародного значіння:

Шеф румунського штабу побував добрий тиждень у запризаченій Польщі: італійський шеф штабу зложив довшу візиту штаболовям союзної Німеччини; американський військовий шеф побував кільканадцять днів у Лондоні; прем'єр Греції в оточенні військових фахівців відбув прогулянку до Туреччини, щоб побачитися з Ататюрком та його штаболовцями; литовський міністр закордонних справ Лазаравіч зачепив у своїй закордонній подорожі за Верлін і мав там побачення з приятелями на Вільгельмштрассе; румунський король Карло перериває заслужений вакаційний відпочинок і їде на дні до Лондону, щоб побачитися з англійським королем і прем'єром Чемберленом; англійський король вибирається — як відомо, з великою парадом — до столиці запризаченої та усомненої Франції: регент Угорщини адмірал Горті рішився уже в цьому місяці побувати в гостях у свого приятеля Гітлера; неабияк, найближше в перших днях вересня, відбудеться в Копенгагені конференція міністрів закордонних справ Шве-

ції, Норвегії, Данії, Фінляндії, Бельгії, Голландії та Люксембурга; польський міністр закордонних справ Бек їде не випочав добре після своїх подорожей до Румунії і Латвії, а вже стало відомо, що їде в дуже короткому часі до скандинавських держав, а саме до Норвегії та до Швеції.

Це маленький і неповний вирізок з одомісячної історії дипломатичної метушні на європейському континенті.

Як всім громадянам загально і кожному громадянину зокрема відомо, ціла та метушня дипломатів і військових штаболовців має одну єдину ціль на оці: утримати мир. Польський міністр закордонних справ у розмові з представниками латвійської преси дав пояснення, що відколи Ліга Націй з універсальною, світовою установою для береження мира стала організацією, яка не обіймає собою навіть усіх держав Європи, то сторожами мира мусять бути самі держави, не оглядаючись багато на „симпатичні зрештою“ ідеї Ліги Націй. Зажурені збереженням мира дипломати їздять у товаристві військових аванців (або й без них) і нараджаються в поті чола над — каже д. міністр Бек — „системою міжнародної співпраці“ та над „будженням духа довіри й солідарності“, з „увагою до суверенності кожної держави“.

І мусять співітисня, коли акція „рятунку мира“ не має прийти за пізно. Бо крім кровавих

центрів міжнародної кризи в Іспанії, Китаю та Палестині повисли гірні хмари й над центральною Європою у виді німецько-чеського конфлікту. Дас теж знати про своє наближення туца на манджурсько-савітському кордоні.

Український свідомий загаль має причини застерігати свою увагу і застановитися над своїм положенням.

В польській пресі.

Адміністраційна драбина:

„ПОБАЖАННЯ“, „РАДА“, „ДОРУЧЕННЯ“, „НАКАЗ“.

В одному з попередніх чисел „Діла“ виїснали ми коротку замітку про новий розпорядок прем'єра Складковського у справі будови пам'ятників у честь поляглих у боротьбі за незалежність Польщі. Це не примус, але „було побажане“, щоб таких пам'ятників було якнайбільше „в цілій державі, особливо на території сільських громад“. У зв'язку з цим розпорядком „Гłos Народови“ у статті п. н. „Для зміни пам'ятники“ пише:

„Ще не скінчилися перипетії громадянства з малюваннями плотів, які в одній Польщі з усіх держав світу вирости до значної першорядної суспільної проблеми, і вже виявився новий об'єктив міністра внутрішніх справ, що в теорії дуже гарний, але у практиці може показатися дуже прикрий для громадянства, особливо на східних землях.“

„Ініціатива, треба признати, гарна, як міркуючи на підставі останніх історій з воєнними, можна її просто боятися. Полягати треба віддавати честь і шанувати їх пам'ять, бо це найсвятіший символ зусиль народу — зусиль та жертв боротьби. Народ, що не шанує своїх поляглих — не шанує свого минулого, не заслуговує на те, щоб називати його народом. Але така честь мусить мати омометний, добровільний характер. Ї джерелом мусить бути справжнє переконання і свідомість того, що робиться.“

„Чести не можна вимусити і не можна наказати, особливо тоді, коли йде про так поважну справу, як справа поляглих у боротьбі за свободу чи величчя народу. Тому не треба організувати її урядово, тому не треба заохочувати до неї об'єктивними. Крім цього урядова честь, яку перелазі руки бюрократії, може набриднути навіть ентузіастам. Бо беручи під увагу рівність нашої адміністрації, уявляючи собі, що може статися...“

„П. міністр „уважає дуже побажання, щоб ця форма шанування поляглих полягла широке застосування на території держави“, але чи п. міністр передбачає, що те, що у нього „побажане“, у воєводі стане „радою“, у старостів „дорученням“, і який дістане назву „наказу“.

„Важко бути пророком зазгаді, але стати ним по досвідах останніх днів. Можна сміливо твердити, що Польща виростає тисячами комітетів, що шукатимуть правих поляглих, місць, де вони полягли і гроші на пам'ятники. І в суспільній географії країни постане нова проблема: чим далі на захід, тим легше за гроші, але трохи більше за поляглих, і чим далі на схід, тим менше грошей і більше поляглих. І може трапитися випадок (не виключено), що під Серадзем якесь село чи родинка не матиме кому поставити пам'ятника, як знайде готівку, а під Молодечом село зголошуватимуть з запитаннями, як можна відслідити „добровільної жертви“ на пам'ятник.“

„Переборщення? Ні, не переборщення, тільки висновки з того, що вже нераз було. Злука бюрократичної рівності з об'єктивним найшвидше, як найсправніше поставити й найкращі пам'ятники може дати фатальні наслідки.“

„Треба при цьому пам'ятати, що ціла акція буде порядно коштувати. Бо кімало у Польщі місць, де треба би поставити пам'ятник (якщо їх ще нема)? Ну, легше кою можна подати 1000 місцевостей. А кою коштуватиме пересічно пам'ятник? Деких кількасот золотих! Звідки взяти ті гроші тепер, в 1938-му році?“

„З прилюдної жертвенності! Так, прилюдно менше каже об'єктив. Духа це гарно і важко відмовити, бо цілі гарні. Але ж таку гарну цілі мають збірки на фоні і на фоні“

і на будову шкіл і на Червоний Хрест і на Білий Хрест і на Морську Лігу і на Мацеж Школу і на ЛОПІ та на гіржі інші речі.

„А все-ж найбільше пам'ятників стане там, де було найбільше боїв в рр. 1918—1920 тобто на східних землях, тут де сільський люд найбільшій. Тутешні селяни в короткому часі ставитимуть до цілої тієї ініціативи як до охоти наложити на них новий

податок, і до пам'ятників відноситимуть, щонайвище байдужно“.

Закінчуючи свою статтю, автор С. Л. ще раз підкреслює, що як навіть стати на становищі, що треба будувати пам'ятники поляглим, не можна робити цього урядово, не з „порядку“, не з „доручення“ ані „наказу“. До того Гольца має сьогодні багато більших турбот і краще було б зайнятися ними

доми молитви, врешті чи схоче не робити перепон у ремонті старих та у будові нових православних святинь?

5) Чи уряд схоче заперестати робити натиск на православне духовенство щодо відправи православних богослужень у польській мові в місцевостях, де нема визнавачів православ'я польської народності, щодо виголошування проповідей у польській мові та уділювання науки православної релігії у польській мові православним учням непольської народності і взагалі, чи схоче заперестати мішатись у чисто внутрішнє життя Автокефальної Православної Церкви в Польщі?

6) Коли уряд задумує рушити справу Автокефальної Православної Церкви в Польщі і в законний спосіб упорядкувати відношення цієї Церкви до Польської Держави?

7) Чи уряд схоче зарядити реституцію фактичного і правного стану там, де відобрано православному населенню його святині, або де їх збудовано чи замкнено, як теж там, де виселено правосл. духовенство, чи пак наказано йому відправити православних богослужень?

8) Чи уряд схоче загарантувати православному населенню свободу сумління і віроісповідання, право свободного визнавання його віри, право улаштування збірних і публичних богослужень, ведення його внутрішніх справ, пошани його святинь, як теж іншого майна, нерухомого і рухомого, що служить релігійному культові, врешті свободного ним завідування і розпорядкування?

В другій інтерпеляції посол д-р Баран наводить подрібно 17 фактів з іменами і назвищами інтересованих осіб, датами і числами рішень воєвідського уряду в Тернополі з терену повітів: чортківського, скалатського, тернопільського і збараського, яким відмовлено дозволу набути нерухомості, найчастіше одного морга землі, і то у випадках, коли обі договірні сторони були українцями та запитує уряд:

„Чи уряд схоче поручити розслідувати по вищій факти і видати в цій справі відповідне зарядження дотично наведених в інтерпеляції фактів, як теж відповідне зарядження підвладним органам, щоб на майбутнє постанови цієї держави щодо набуття нерухомостей рефлектантами української народності пристосовувало об'єктивно і річово без ніяких шкан з титулу їх національної приналежності і згідно з духом та інтенцією повищого декрету тільки виключно під кутом дійсних інтересів оборони границь держави?“

Врешті в третій інтерпеляції, навівши рішення повітового староства в Чорткові з дня 28. червня 1938 ч. Б. 10, котрим повітовий староста в Чорткові д-р Качковський наказав отворення в 16 громадах чортківського повіту 16 дитячих

Соймові інтерпеляції пос. д-ра Ст. Барана.

На повному засіданні сойму 8. липня ц. р. прийнято три інтерпеляції посла д-ра Степана Барана до голови ради міністрів, а саме:

1) В справі сучасного положення Автокефальної Православної Церкви, її духовенства і вірних на терені повітів люблинського воєвідства, замешкалих українським православним населенням, як теж у справі дотеперішнього неупорядкування у формі окремого закону відношення Польської Держави до Автокефальної Православної Церкви в Польщі.

2) В справі систематичної відмови воєвідським урядом у Тернополі дозволу рефлектантам української народності набути нерухомості в повітах, в яких обов'язує розпорядок Президента Річипосполитої про границі держави.

3) В справі наказу Товариству „Повітовий Союз Кружків Рідна Школа“ в Чорткові повітовим староством у Чорткові отворити і вести 16 дитячих садків на терені чортківського повіту. У першій інтерпеляції, найобширніший взагалі, яку досі зголошено в польському соймі, посол д-р Баран наводить сотки фактів, зібраних ним безпосередньо від делегатів українських православних парохій і церков на Підляшші й Холмщині про сучасний стан Православної Церкви і духовенства та обговорює обширно теперішнє правне положення Автокефальної Православної Церкви в Польщі і вкінці запитує уряд (наводимо дослівно з інтерпеляції):

„1) Чи уряд схоче розслідувати об'єктивно всі наведені в інтерпеляції факти, що відносяться до сучасного положення Автокефальної Православної Церкви на території люблинського воєвідства, а саме факти замикання, палення і бурення православних церков і домів молитви, невіддавання православним існуючих ще церков і домів молитви, переслідування православного духовенства і карання його гривною або в'язницею за відправу православного богослуження та виселення його з його дотеперішніх душпастирських станиць?“

2) Чи уряд схоче потягнути до відповідальності органи державної влади, а передовсім дотичних повітових старостів, котрі спричинили факти, описані в I-ому уступі?

3) Чи уряд схоче дати охорону православному населенню і православному духовенству перед незавиненими шканами і напастями, як теж чи схоче поручити своїм підвладним органам потягнути винних до відповідальності, спинити в спосіб, передбачений законами, недозволену вічеву акцію і пресову пропаганду, спрямовану проти Автокефальної Православної Церкви та її духовенства і проти православного населення?

4) Чи уряд схоче видати безпроволочно наказ бурити даліше православні церкви і дома молитви, як теж чи схоче віддати в ужиткування православних замкнені православні церкви і

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ.

З останніх десятиліть життя Ів. Франка (1896—1916.)

(З приводу роковин смерті поета).

XI.

М. ПАВЛИК.

Дехто думав та й ще може думає, що Франко з Михайлом Павликом були собі приятелі, але поправді та приязнь то була вічна суперечка. Вона за все їхнє знайомство, не меншала, але більшала, аж поки не довела до розриву у 1905 році. Вони обидва, як сам Франко пише у своїй автобіографії, селянські сини, але їхня дихованість, розвій і склад думок були дуже не однакові, не говорячи вже про велику різницю темпераментів і привычок“.

Я познайомився з Михайлом Павликом десь 1897 р. Йому було тоді коло 44 років. Це був невисокий зростом чоловік, тендітний, слабосильний, лисий, з добре посивілою бородою; з меланхолійним обличчям; з очима немов „примігнаними сізми“; з одноманітним, напів-сентиментальним, напів-проповідницьким голосом. Я був кілька разів у нього в хаті — в нього було чистенько, блискуча воскована підлога і квітки на столі. Ми сходилися дуже рідко, але з тих разів, що були між нами, я помітив, що він дуже думав Драгоманова; що для нього селянство було фетишем; що хоча публічно він виступав міцно і гостро критикував своїх противників, у своїй хаті чи в замкненні кабінеті бібліо-

теки Наукового Тов. ім. Шевченка, він чомусь говорив притишеним голосом, оглядався на всі боки, ніби тривожився, чи хто не підслухує розмови. Вразило мене особливо дуже, як він остерігав мене, коли я від Кузьми-Ляховського хотів добути для бібліотеки „Академічної Громади“ драгоманівські видання, щоб їх держати під ключем, особно й обережно, бо за них може бути біда від поліції, тимчасом, коли під ту пору не тільки драгоманівські видання, але й інші жєневські можна було мати без поліційних перешкод. Згодом, оця тривога, як я сам помічав та й інші мені казали, значно зросла у нього, — він нпр. у парку любив балакати на зовсім відлюднім місці — і мабуть та тривога у часі московської окупації у 1914 р. й була причиною його смерті.

Хоча як Драгоманів любив Павлика, вважав його своїм найвірнішим учнем і спирався на нього у всіх своїх політичних плянах, все-ж він не міг закрити очі на деякі риси Павликової душі такі, як „мілка амбіція“, „самоосліплення“, впертість чи як сам Павлик казав „запеклість“ і неохота до систематичної праці. Він відкладав викінчення поважних праць і як писав Драгоманів, „кидався за хвилями фантазіями“. Через те, хоча як Драгоманів хотів допомогти йому „встроїти себе“, Павлик так і не „встроїв себе“ до самої смерті. Ще, як довго жив Драгоманів, він як міг рятував його, але коли Драгоманова не стало, а Павлик скоро покинув і службу бібліотекаря у Науковому Тов. ім. Шевченка, думаючи писати монографію про Драгоманова, його

му доводилося жити дуже важко. А все-ж і тоді, маючи багато вільного часу, він не взявся за ніяку поважнішу самостійну літературну працю, не говорячи вже про монографію Драгоманова

РИСИ ПРИВАТНОЇ ВДАЧІ.

Дотого-ж Павлик, як пише д-р Володимир Схримович¹⁾, був у своїх політично-суспільних поглядах „занадто наївний і безкритичний, занадто односторонній і засліплений у Драгоманові“. Поза Драгомановим він не бачив світа, не хотів вірити, що ідеї та й ще політично-суспільні не вічні і не вільні від еволюції, і критикував гостро кожного, хто не йшов по лінії ідей Драгоманова чи його, Павлика. Недаром Я. Стручманчук поставив у ілюстрованих „Життях святих“ поміж святими і портрет Павлика з євангелієм у руці.

Без сумніву, чималі заслуги мав Павлик для розвитку політичної думки й поступу в Галичині та й коло освідомлення народних мас і я зовсім не хочу їх уменшати, але я говорю про Павлика, як людину, а не про Павлика, як публіциста, політично-суспільного діяча, і характеризує його як людину, я хочу показати тільки на причину розриву з Павликом багатьох людей, а між ними і Франка.

Коли Павликові було 50 років життя і він серед бідноти, матеріальної скрути й безрадності скоро постарів, зів'яз і знемоїв, згадані мною риси його ще яскравіше виступили в ньому

¹⁾ Цитовані „Причини до біографії і характеристики Івана Франка“.

садків „Рідної Школи“ з тої причини, що у тих громадах мають бути дитячі садки під управою повітового відділу, інтерпеліант домагається, щоб уряд провів повний факт і видав доручення підчиненим політичним адміністративним орга-

нам, щоб на будуче не робили ніяких перепон товариству „Рідна Школа“ отримати дитячі садки у всіх тих місцевостях, де існують дитячі садки, ведені повітовим відділом або якоюнебудь польською організацією чи товариством.

„Сталін відчиняє російський парламент на Кремлі.“

Під таким заголовком подає кореспондент „Дейлі Телеграфу“ (з 16. ч. м.) довший опис відчинення „парламенту“ РФССР, яке відбулося в п'ятницю, 18. ч. м.

„На відчинення — пише кореспондент — з'явилися крім Сталіна, президент республіки Кааліні; прем'єр Молотов, нинішній і рухливий комісар внутрішніх справ Ежов, який є теж і головою тайної поліції; Лазар Каганович, комісар важкої індустрії і залізниць та Жданов, голова партії лєнінградської округи. Присутнім був також і Лівінов, що сидів у рядах „власть імущих“, хоч не біля Сталіна. Багато адогавів ви-

кликала присутність і пані Лівінової, колишньої місс Айві Лов з Лондону. Далше від Ежова сидів Петровський, старий віцепрезидент СРСР, про якого за кордоном писали, що його Ежов був арештував. Загальну увагу звернула відсутність Косьора і Чубаря, провідників СРСР в Україні, визначних членів централі політбюро. Не зважаючи на їхнє колишнє велике значіння, ні одного з них не вибрано ані до українського ані до російського парламенту. Ця обставина, здається, потверджує вістку, що вони зникли з політичного овиду.“

(УКРБЮРО, Лондон).

Вісти з Буковини.

ЗА РІДНУ ЦЕРКВУ

Воєнний суд у Чернівцях засудив 8. VII. ч. р. студента Дмитра Звізду на 6 місяців в'язниці та 10.000 левів гривини (350 зол.) за те, що він підчас панахиди на могилах поляглих у селі Добринінцях жадав в імені селян, щоб панахида правилася не по румунськи, але по українськи, бо чейже всі полягали, як і теперішні вірні — українці. Головним свідком прокуратора був священник Дмитро Діаконович, москвофіл. І у нас є ще такі типи, хоч, правда, вони вже вимирають.

Той сам воєнний суд засудив селянина Іфтимія Житарюка з с. Жучки (передмістя Чернівців) на один рік в'язниці і 10.000 левів гривини за те, що він завзивав односельчан співати підчас Служби Божої по українськи.

Від присудів воєнного суду нема відклику.

ПЕХ РУМУНІЗАТОРА.

Румунська поліція була примеволена арештувати начальника податкового уряду у м. Вашиківцях, Мірчу Ота, за грубі зловживання. В касі „бракує“ поверх мільона левів. Пан Мірча признався до вини. Він належить до молодих румунських шовіністів, котрі прийшли на Буковину з наміром привернути „українізованих румунів“ назад до рум. звичаїв. Ще будучи го-

ловою товариства румунських студентів у Чернівцях, Мірча громив на публичних зібраннях „торбарів і зайців з Галичини“ (так називають рум. шовіністи буковинських українських автохтонів). Знавці твердять, що він не посидить довго у в'язниці, але буде авансувати.

СКРОМНИЙ ДОРИСТ.

Зі всіх середніх шкіл Буковини та хотинського повіту в Басарабії ставилось до іспиту зрілості всього 49 українців. Матуральне свідомство дістало 11. Решта — перепала. Подано імена щасливців: Винницька Софія, Андрієць Наталія, Русчак Віра, Влад Ігор, Томюк Степан, Комарич Богдан, Суховерський Борис, Жуковський Всеволод, Куницький Дмитро, Окуневський Володимир, Наградський Мирослав.

СВЯТО МАТУРИСТІВ З 1913 Р. Б. КІЦМАНСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ.

Заходом ініціативного комітету відбувся в Чернівцях дня 12. ч. м. зед матуристів з 1913 р. 6 української кіцманської гімназії. Шкільна влада не дала дозволу, щоб свято відбулося в Кіцманю у шкільнім будинку. По панахиді за померлих товаришів та зложенні вінців на могилах тих, що поховані у Чернівцях, учасники зійшлися в реставрації на прочитання каталогу і т. д.

го. Вже Драгоманів писав про Павликове „самооспіднення“, а під ту пору, себто у 1904 році, воно виявилось вже у формі, я сказав би, нарцизму. Доволі прочитати книжечку „Ювілей 30-літньої діяльності Михайла Павлика“, в якій містяться його промови, та й ще деякі пізніші його статті, щоб пересвідчитися, що Павлик захоплюється нарцистично самим собою: — він лагідний, добрий, делікатний, походить з гарної, доброї, навіть лицарської, селянської сім'ї, в нього „гостре почуття правди й завзятості“, його ідеї непомилні й весільні, а його писання мають просто магичну міць, — вони всіх переконують і справляють на єдино добрий шлях.

БОРІТЬБА З ФРАНКОМ.

Цінуючи себе так високо, Павлик ставився дуже гостро, а навіть з погордою до інших, що не йшли його шляхом, між іншими й до Франка. Як довго жив Драгоманів, він лагодив суперечки та сварки між Франком і Павликом, хоча не завиди йому це вдавалось, тим більше, що Франко підозрівав Павлика в бунтуванні Драгоманова проти нього, але, коли Драгоманів умер і Павлик забавляв зайняти місце Драгоманова супроти Франка та й ще почав заціпати, а то й лаяти Франка публично, Франко-ві почало не ставати терпцю. Ще в оповіданні „Хома з серцем і Хома без серця“, Франко змалював своє відношення до Павлика у формі легко сатиричного, але коли Павлик на своєму ювілею, правда, не називаючи Франка по імені, але так прозоро, що кожний знав про кого йде річ,

напав у своїй промові на Франка дуже гостро й грубо, обвинувачуючи Франка в тому, що він причинився до розпаду радикальної партії, „топчучи ногами ідеали своєї молодості“, що він „посягав“ „на ті ідеали й на все найдорожче в других“, що він „насмівався з людей ідейних і сталих“, себто з Павлика, „як з дурнів“, а сам „замотувався в павутиння“ „політики“, — „ширшої“ і „аужчої“ високої і низької, — „в павутиння нещирості, нелюдності, безідейності“, та ще й думав, „що цього всього вимагає добро нашої нації, поступ, культура, наука, навіть соціалізм“, тоді, очевидно, терпець увірвався Франкові і після появи друком ювілейної книжечки Павлика він і надрукував відому статтю „Михайло Павлик. Замість ювілейної сільветки“, в якій важким келепом розбивав „ті численні легенди, що наросли вже за 30 років довкола особи Павлика і яким поперед усього, здається, повірив він сам“. Я чув, як дехто докторя Франкові цією статтею і ганявся за посторонніми впливами не знаючи, що конфлікт між Франком і Павликом існував уже давно, корінився в невідходящих до себе вдачах, неоднаковому розвитку і складі думок, застарілих ранах, які один одному завадали не раз і не два в болючих нервах обидвох, та що останньою важкою краплею, що перекинула Франкову чашу з жовчею, — була саме згадана ювілейна промова Павлика.

(Далі буде).

¹) Ювілей 30-літньої діяльності Михайла Павлика. У Львові, 1905, с. 76.

²) Діло „Діло“ В-рник 28. маю 1905.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

П'ятниця, 20 (8) липня 1888.

ЦІСАР ВІЛЬГЕЛМ У КРОНШТАДІ.

„Про приїзд цисаря до Росії наслідки вже такі вістий: Від самісінького ранку чекали вже в Кронштадтському порті російські воєнні кораблі з вишеними хоругвами на приїзд цисаря. До них прилучилися також і приватні кораблі, всі прикрашені прибрані святочно. На березі зібралося було також багато народу, щоби придивитися приїздові німецького монарха. Коло 2-ої год. зполудня доглянено дим з кораблів німецької ескадри і в порті запанував незвичайний рух: все ладилось на привітання цисаря. Коло п'ятої години надплила ескадра до порту, а на її привітання роздалися тепер вистріли з гармат у всіх твердинях. Потім наступило привітання обох монархів. При першому привітанні цисар мав на собі мундир російської моринарки. Цисар перенісся на російський ях „Александр“ і оба монархи поплили тепер разом аж до місця, де висідається на беріг. Замісць вийшли на беріг змінили ще два монархи мундирі: німецький цисар надягнув на себе мундир російських гренадирів петербурського полку, цисар у брався у пруський мундир. На помості, в місці, де висідається на беріг, чекала на гостя царина. Цисар вийшовши з корабля поспішив зараз до неї і поцілував її в руку. Музика заграла німецький народний гимн і цисар пішов оглянути почетну компанію. Коли оба монархи оглянули військо всіли до воза і поїхали до палати.

АНТИСЕМІТИЗМ У ВІДНІ.

У довгому, спеціальному дописі з Відня кореспондент „Діла“ пише про те, як жида розростається у всіх ділянках життя наддунайської столиці та як розвивається у Відні антисемітський рух. Між іншим він каже: „На великий випадок антисемітизм у Відні є тепер силою, з якою місто і уряд мусять рахуватися. З наміром оснувати свій щоденний часпис думають антисеміти братися до поважної антиної праці“.

ВИДАВНИЧИЙ РУХ.

У першім півроці 1938 р. видано на Буковині всього три українські брошури, але навіть ті не оригінальні. П. Івашко видав малу збірку О. Ю. Федьковича, п. Стасюк переклад німецької праці п. н. „Жидівська небезпека“, а п. Д. Нестуняк маленький збірник Шевченкових поезій. Окрім того виданництво „Час“ видало календар на 1938 р. Потребу української книжки заспокоює наряд на ярмарку ріжною тандитом: крім того за дорогі гроші можна там купити ледь редвоєнні видання „Руської Ради“ та дуже рідко видання „Самостійної Думки“.

Дм. Хмаря.

Бритійська королівська пара

ВИЙХАЛА ДО ФРАНЦІЇ.

Бритійська королівська пара вийхала в год 9.10 у вівторок з льондонського двірця Вікторії до Довру. Населення Льондону вилягло на вулиці та оваційно витало короля й королеву під час переїзду через місто. В год 10.05 королівська пара відчалала з Довру на яхті „Ендраліс“, „Ентрес“ до Франції. Згідно з програмою, королівський яхт причалить до Бульона в год 12.40. Короля й королеву привітає французький прем'єр Даладіє, мін. закорд. справ Бонне та ангайський амбасадор сер Ерік Філіпс. Опісля поїздом приїде король до Парижа. В хвилині, як поїзд з королівською парою зайде на париський двірець, загремить салва 10 двірці повітає королівську пару президент Лібрен з предсідниками обох законодавчих палат і члени уряду. Крім міністрів будуть: префект Сесвани, префект париської поліції, президент міської ради та президент департаментальної ради. З двірця в Бульонському лісі відіждуть гості з почетом 11 автами під палату Д'Орсе, де замешкає королівська пара.

НАСЕЛЕННЯ ГАНКОВ УТІКАЄ.

Хоч Чанкайшек вірить в успішну оборону міста Ганков і зосередив там чимало добрих дивізій, це не піднесло на душі населення, яке приготовлюється до евакуації.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ВОЯК УБИВ ДІВЧИНУ НА ПОЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ.

У селі Кісоричі, пов. Сарни совітський військовий сторож перейшов кордон і застріляв після на польській території 16-літню Марію Рильчук, опісля втік до СРСР.

В кожну читальню, в кожну кооперативу й ушу установу та взагалі в кожну свідому інтелектуальну організацію „Прогресу“

Правничка сторінка.

Перед виборами до Лікарсько-Дентистичних Палат.

ЧОМУ НЕМА НІОДНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРЯ-ДЕНТИСТА ЗІ ЛЬВОВА У СПИСІ ВИБОРЦІВ?

Міністр суспільної опіки видав розпорядок з 30. квітня ц. р. про виборчу ординацію до окружних лікарсько-дентистичних палат (Денник Законів ч. 34 поз. 295). Він теж призначив урядового комісара В. Войнаровського, щоб перевірив вибори до Лікарсько-Дентистичних Палат, що їх у Польщі створено чотири, а саме: у Варшаві, Познані, Вильні і Кракові. Терен цієї останньої Лікарсько-Дентистичної Палати простягається на воєводства: келецьке, краківське, люблінське, львівське, станіславівське, тернопільське, і волинське, себто тритридо, де мешкають майже всі українські лікарі-дентисти (ки). Польське воєводство приділено до Вільна, але там наших лікарів-дентистів можна почислити на пальцях одної руки. Отже адалось би, що як уже не призначено ніодного українця лікаря-дентиста до виборчої комісії, то «власть імущі» повинні бодай у списку виборців помістити всіх українців лікарів-дентистів, які виконують свою практику.

Тимчасом зі Львова, де є кількох українських лікарів-дентистів (ок), нема у друкованому списі виборців, що його оголосив урядовий комісар у „Моніторі Польскім“ з 2. ц. м. (ч. 148 поз. 269) і як залучник до свого оголошення у справі виборів до рад окружних лікарсько-дентистичних палат ніодного українця лікаря-дентиста (ки). Читаєте й очам своїм не вірите. Тому ще раз уважливо переглядаєте спис виборців, замешкалих у Львові, але прізвища українського лікаря-дентиста, хоч би на сміх, бодай одного таки не находите. Дійсно нечувана містерія — навіть як на наші відносини, де вже діалась ріжні речі з виборами і зі списками виборців, але щоб такі несамоовиті речі діялись зі списками виборців до самоуправної установи, де членами є виключно люди з високою освітою, під національним оглядом определені — цього ще не було. З іншими нашими більшими містами в Галичині, де є нині бодай по двох українських лікарів-дентистів теж не краще, але хоч про око поміщено у списі виборців по одному українському лікареві. Єдина рада, щоб українські лікарі-дентисти (ки) самі подбали про охорону своїх прав.

Тому то згідно зі згаданим оголошенням урядового комісара в „Моніторі Польскім“ про вибори до рад наших станових палат мусять усі українські лікарі-дентисти (ки), яких не поміщено у списі виборців, зголосити рекламаші на руки згаданого урядового комісара В. Войнаровського або на руки його заступника капітана Мансвета Пирки (Краків, вул. Асника ч. 3. і терену Лікарсько-Дентистичної Палати у Кракові) і то найдалі до 30. липня ц. р. Лікарі, які домагаються, щоб їх втягнуто до спису виборців до рад окружних палат, повинні долучити до зголошення відпис реєстраційної посылки і платити рік уродження.

ХТО З ЛІКАРІВ УПРАВНЕНИЙ ДО ГОЛОСУВАННЯ?

Згідно з оголошенням урядового комісара управління до голосування є лише ті лікарі, які є втягнені до друкованого спису виборців або найдалі до 30. липня ц. р. зголосили устно або письменно рекламаші і виключили своє право брати участь у голосуванні. Так право мають не лише ті лікарі-дентисти, які 30 днів перед оголошенням виборів виконували свою діяльність на просторі дотичної палати, але також ті особи, які мають ли-

ше право виконувати свою лікарську практику, але ще не зареєстровані. Такі особи обов'язані теж до 30. липня ц. р. устно або письменно домагатися, щоб їх вписано на листу виборців предкладаючи лікарсько-дентистичний диплом або інші рівноартні документи з посвідкою польського громадянства. Таке зголошення згаданих осіб є однозначне зі зголошенням домагання вписати їх на листу членів дотичної Лікарсько-Дентистичної Палати. Зголошення рекламаші лікарів по 30 липні не будуть розглядати.

РЕЧИНЕЦЬ ВИБОРІВ ТА КАНДИДАТИ.

Вибори до окружної Лікарсько-Дентистичної Палати у Кракові відбудуться 18. вересня ц. р. у Кракові при вул. Асника ч. 3. Тому, що кандидатів членів ради, яких краківська палата має 24 та їх заступників (12) проектує виборча комісія, в якій нема ніодного українського лікаря, всі наші лікарі-дентисти вже вписані до спису виборців чи ні, які тепер шойно внесуть рекламаші, обов'язані зголошувати теж домагання на руки згаданого урядового комісара чи його заступника, щоб виборча комісія поставила бодай трьох кандидатів зпоміж українських лікарів-дентистів на членів ради і трьох їх заступників, як цього добились українські адвокати у львівській Адвокатській Палаті. Якщо виборча комісія злегковажить домагання українських лікарів-дентистів і не запроєктує висунених нашими виборцями кандидатів на членів ради — всі українські лікарі-дентисти повинні згідно з § 24 виборчої ординації устійнити спільно своїх кандидатів на членів ради і лише на них віддати всі свої голоси. Голосування є тайне і відбувається картками, де є вписані кандидати: запроєктовані виборчою комісією, або самими виборцями. Голосувати можна особисто переданням картки в коперті предсідникові виборчої комісії, який кидає її до урни, або поштою. В цьому останньому випадку виборець надсилає до виборчої комісії коперту до голосування з картою з кандидатами. Цю коперту пересилає в більшій коперті, на якій подає своє ім'я, прізвище та адресу з написом на передній стороні „вибори“ Цю коперту, що в ній є коперта до голосування, слід висилати як поручений лист. Голосування відбувається від год. 9-ої рано безпереривно до год. 9-ої вечором. По скінченні голосування виборча комісія обчислює число голосів. Членами ради та їх заступниками є ті члени, які дістали найбільше число голосів. По оголошенні висліду виборів в урядовому часопісі кожний виборець має право зголосити до 14 днів від дня оголошення спротив на письмі до Начальної Лікарсько-Дентистичної Палати на руки предсідника виборчої комісії; згадана Начальна Палата вирішує спротив по переведенні дослідів.

У справі зорганізування участі українських лікарів дентистів у виборах до ради окружної лікарсько-дентистичної палати у Кракові слід негайно звернутися за ближчими інформаціями до лікаря-дентиста Романа Войнаровського на адресу: Косів — пансіон „Вікторія“ до 1. вересня ц. р. (опісля: Львів, вул. Трибунальська ч. 1.). Українські лікарі-дентисти повинні негайно поінформуватися в лікаря Р. Войнаровського, щоб узгіднити спільних кандидатів на членів ради і тому повинні теж подати свої адреси та інших українських лікарів-дентистів з даної місцевості.

—О—

Як притягали до карної відповідальности учителів (-ок) за побиття дітей.

В часопісі „Український Бескид“ з 19. м. ч. 23 появилася новинка такого змісту: „В Дніпрої, пов. Камінька Струмилова, учителька Марія Войцеховська побила по лиці 11-літнього Матвія Курія у школі підчас науки за те, що дитина висловилася з „рз“. Удар в лице був такий сильний, що відразу потекла кров з носа так, що навіть лікар не зміг зупинити крові. Батько дитини зізнає, що мавши пролежав 3 дні хорий і боявся притягати до карної відповідальности учителя. Оголошено лікарем д-ром Лемішкою ди-

тина має опухлий ніс, зачопований кроваворпним струпом, крім того на лиці й носі має 12 ровних струпів, що правдоподібно походять від зажаження нігтями учительки. Це ще один доказ — що побивання дітей „научительками“ перейшло в „педагогічну“ методу“.

Вирішує питання, чи державні учителі можуть пристосовувати тілесні кари, якщо ні — яка це провинка? В подібній справі Найвищий Суд видав таке оречення з 3. червня 1937. р. 2 К 650/37: Найвищий Суд у Варшаві виняв,

Нема доброго снідання
без кави з цикорією

Л У Н А

— яку виробляє єдина —
українська коопер. фабрика

Сусп льний Промисл

Львів 24, вул. Жовківська ч. 188

що порушення тілесної нетикальности є справді провинкою зі ст. 239 § 1 к. к., що звучить так: хто вдарить чоловіка або в інший спосіб порушить його тілесну нетикальність підлягає карі арешту до року, але картання дітей побиттям доконане учителем, який на основі ст. 22 к. к. є урядовцем — є вже злочином зі ст. 286 § 1 к. к. тому, що не вважаючи на спеціальні управління, що їх посідає учитель супроти дітей — пристосування якихнебудь тілесних кар, себто і звичайного биття є заборонене статутном публичних шкіл (Денник Розпоряджень Мін. В. Р. і О. П. ч. 14 з року 1933 поз. 194). На основі 286 § 1 к. к. урядовець підлягає карі визинці до 5 літ, який переступаючи свою владу або не доповнюючи обов'язку — ділає на шкоду публичного або приватного інтересу. Отже може би так батьки 11-літнього Матвія Курія скористали з цього оречення Н. Суду і потягнули Марію Войцеховську до карної відповідальности.

Подав обор. Р. Д., см. суддя.

ВІДСОТКИ ВІД СУДОВИХ ДЕПОЗИТІВ.

Міністр справедливости Грабовський видав обіжник у справі опроцентування грошових сум, складаних до судового депозиту. Отже від суду залежатиме, чи грошева сума буде опроцентована. Якщо суд згодиться на це — відсотки від грошових сум сягатимуть місячно 2 проц. Далі міністр доручив, щобі президенти окружних та апеляційних судів підчас своєї візитації основно провірювали судову адміністрацію, стан актів і т. д. Далі міністр доручив, щобі президенти окружних та апеляційних судів ходили на судові засідання у цивільних і карних справах.

НА ТЕ
ЄДИНА РАДА:

Вживати плястер LEBEWOHL, неохибний на відтиски. При купні домагайтесь оригінальної коробки LEBEWOHL! — На

Сторінка без політики.

В обороні кота.

Що таке кіт? Возьміть до рук славного Брема „Ілюстроване життя тварин“ і там прочитаєте: „Це тваринка прегарної вдачі, чепурна, чистенька, принадна, мила. Кожний її рух гарний і приємний, подивудіної меткості. Ходить рівномірно і ступає оксамитними лапками безшумно. Кіт — гордий, привабує бльшу пагу до свого способу життя, як до харчу. Його досконала будова тіла, нагадує молодого лева чи мініатюрного тигра“.

Вже у старовину вважали кота за мудру, арику та пожиточну тварину. При описах домашньої ідилі не бракувало ніколи муркотливого котика.

Великі і славні люди любили товариство котів: Петрарка, Дант, Торквато Тассо, Гете, Лес-сінг, Гейбель, Скарлатті. Французького кардинала та міністра Рішельє кіт не відступав при найважливіших дипломатичних нарадах, сидючи при його бюрку. Малар Готфрід Мінд ціле своє життя присвятив малюванню котів. В останніх часах почався нагінка проти котів зі сторони товариств охорони птахів. А проте, коли порівняти ту невеличку, смішно малу кількість птахів, що гине від котів і ту величезну кількість птахів, які вбивають люди, то кіт виходить зовсім невинний.

Є теж багато осіб, які топлять молоді котенята, а інші, що зачиняють перед котами двері. Хибилий є погляд, що кіт не може бути вірний і привязаний. Не так давно у Варшаві кіт загріз на смерть напасника, що хотів убити його господарю. Є давній переказ про те, що Магомет відрізав полу свого плаща, щоб не збудити кота, який спав на ньому. Магомеданам закон забороняє убивати псів і котів.

З природи кіт не є фальшивий. Його злодійкуватість буває часто виною людей, що не годують його, як треба і він примирає голодом. Кіт, якого захистили, коли він тинявся по вулиці у голоді та холоді, виле проявити свою вдячність. Відомо, що він сильно прив'язується до місця, де живе і не любить його змінити. Нещодавно ми читали статтю одного вченого, який поставив собі питання: яке створіння на світі найдосконаліше? Він довго не міг знайти відповіді на це. Аж раз проходив мостом над Сеною в Парижі побачив, як по шнурі над водою йшов кіт, так спокійно, самовпевнено і при цьому обережно, чутило прислухуючись до всіх звуків, що долітали з усіх боків із міліонового міста. Тоді він рішив, що щодо будови тіла, вигляду і доцільності всіх органів нема досконалішої тварини від кота. Валерія Дудкевич.

З усіх кінців світа.

Американські лікарі почали з незвичайним успіхом уживати для лікування астми сполуку гелія і кисня.

Ісландці рішили піти за прикладом данців і плекати в себе банани та південні овочі. Хоч клімат у них препоганний, але гарячі джерела гейзерів допоможуть їм виплекати пальми спроваджені з Ямайки.

Совітський уряд висловив згоду — як повідомляє англійська преса — звернути Польщі корону і скипетр Станіслава Понятовського. Переговори в цій справі велися... 18 років.

В англійському міністерстві переводять спис робітників. Один із репортерів поцікавився їх прізвищами і ствердив, що є там 37 таких, що звучать Степлі Воланів, колишній англійський прем'єр, 17 Вінстонів Черчилів і один Рамсей Мекдональд. У списі є 406 тисяч Смітів і 305 тисяч Джонсів, що є найбільше поширеними англійськими прізвищами. Багато прізвищ прекумедних, таких як Буенос Айрес і що означають такі предмети: Ріка Йордан, Равня Роса, Порожній Базар, Дуже Дивний, Елегантний Офіцер тощо.

Великі париські купці створили комітет, що почав організувати „Тиждень мужеської елегантності“.

Мета — захопити парижан блягати і дбайливіше та чепурніше. Мужчини у Парижі (за винятком відомих чепурників), зовсім не дбають про свій вигляд, носять роками старі капелюхи, штани, плащі, без огляду на моду. Згаданий тиждень пропаганди протягнеться від 18. липня до 25. Рекламна афіша кличе: „Будьте елегантні, щоб подібатися, щоб підтримати славу французького смаку і щоб причинитися до загальної доброти“.

Коли грецького міста Олімпу в тім місці, де колись Демостен мав свою славу промову, відкопали неочінені вартості предмети в руїнах добре збережених домів.

У Голівуді винайшов якийсь Йосиф Валентіно таку призму для кінового апарату, що зможе давати плястинні знімки.

На північ від Пекіну в області Чангу відкрили льондонська наукова експедиція забуте монгольське місто зі 100 святинами. Усередині міста стоїть палата з XIII стол. монгольського цесаря Кубля Хана; є там сліди небувалої колишньої пишноти.

Італія дістане нових 21 радіових висельних станцій.

Таємниче душегубство з Гудсонської ріки.

У Нью Йорку закінчився один сенсаційний процес. Діагона Поля Бателіта засудили на довічну в'язницю.

У травні минулого року оженився відомий американський спортсмен Джон Поля Бателіт. Він багатий, мешкає при славній Парк Авеню, гарний, подобається жінкам. Жінку він вибрав собі зпоміж багатих аристократів. Вона була широкана, не наслідувала екстравагантних міліонерів, дивилася розумно, твердо на світ, була природна. Часом писали про аразкове шлюбне подружжя. Минуло кілька місяців.

Аж ось одного дня поліція виловила в Гудсоні потопельника. Ствердили, що покійний це був відомий льотерійний грач і „перегонівник“ Чарльз Морріс. Він мав на тілі знаки ножа. Всі гадали, що він був дець ще. Неважко було ствердити, що його вбили. Він довго лежав на дні ріки з цементними в'язнями, щоб не міг виплисти наверх, але коли вода промерла цемент, тіло показалося. Не виключено, що якийсь вір корабля розбив що хитро придуману домовину.

Нероз'яснені здогади

Усі позначки поліції ввернулися в бік Бателіта як убийника. Ми не знаємо мотивів, але видно, що він міг бути позаші, бо поліція довго гадалася, чи можна такого багатого, шанованого спортсмена арештувати. Після тижневих до-

питів Бателіт заломався і признався, що вбив Морріса на тиждень перед своїм шлюбом. Але мотивів свого вбивства не виявив. Суд мусів прийняти дефініцію „душегубство другого ступня“ додбане в афекті. Кара — довічна в'язниця. Нюдною ризкою Бателіт не зрадив на суді свого схвалення — стояв як задубілий.

Здогади йшли в різних напрямках. Можливо, що Морріс позичав Бателітові бльші гроші і він програв їх. Міг бути і заклад між ними на якусь міліонову суму, а пізніше прийшло до суперечки, з якої не було ніякого виходу, як смертельна розправа — з лєнєвисти. Не виключено, що Морріс був кандидатом до руки Діаційні, з якою Бателіт хотів оженитися або що він якийсь екскаляційний революційний котів припинити це подружжя. Якби Бателіт міг був виняти правду то можливе, що різні обставини злочину булиб алогічними бже наву. Американське судництво мало знає випадків такого кримінального злочину, коли багата інтелігентна людина заважала свідомо на ганебне душегубство, призналася до цього і не хотіла, — боротися. Можливо, що в'язниця таки призначили Бателіта до сповіді. Його молода жінка покинула його розв'яз і виїхала. Американці певні, що таємниця вбивства Морріса виявиться ще коли, як його тіло із ана Гудсонської ріки.

НЕСПОДІВАНКИ В ПАРИСЬКІЙ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ.

Париська Академія Мистецтв признає що року великі нагороди т. зв. „римські“ за найкращі праці на загальному завдану тему для своїх слухачів. Цього року дістав таку нагороду 26-літній Анрі Жан Бернад за працю з архітектури і 29-літній Еліо за працю із гравюри. Ця друга нагорода викликала збірний протест студентів, які обвинувачували професорів, що нагородили — плягіатора. А саме в залах Академії висить на стіні колись у 1894. р. нагороджений такою самою нагородою малюнок Дешено з тою самою темою — „Юдита показує народова відрізана голову Гольоферна“. Товариші Еліо твердять, що він попросту позичив собі найважливіші мотиви з того твору. Але професори є іншої думки і не називають доброго впливу „плагіатом“. Еліо, згідно з умовою конкурсу поїде на рік до Риму, де у славній віллі призначеній для лавреатів конкурсу, зможе завдяки великій стипендії, спокійно працювати. Разом із ним поїдуть теж дві молоді жінки — Рафін, що дістала другу нагороду гравюри і справжня лавреатка 25-літня Маделена Лявентір, що дістала велику нагороду за найкращий образ. Це подія рідка. Лявентір маленька, непоказна дівчина, донька париського купця. Її товариші, згідно із прийнятим звичаєм, скупали її на подвійно у великому басейні.

КУЛЬТУРА.

Старий китайський дипломат Лі-Тун-Ван, який об'їхав цілий світ і був представником „Небесної Імперії“ в кільканадцять державах, так висловився про культуру різних народів:

Якби наша китайська культура запанувала над світом, тоді земля перемінилася би у кримінічку, курильню опію і завітчанний корабель.

Якби арабська культура запанувала над світом, тоді світ став би гаремом і лазнею.

Якби американська культура запанувала над світом, тоді світ став би фабрикою, боксерським рингом, кіном і мюзік-голом.

Якби англійська культура запанувала над світом, то він перемінився би у корабельну і торговельну контору і спортивний майдан.

Якби єспанська культура запанувала над світом то це був би монастир і арена для боротьби биків.

Якби російська культура запанувала над світом то світ став би заведенням божественних мітінговою салею.

Якби німецька культура запанувала над світом то це булаб катарня і лабораторія для робу дітей.

Якби французька культура запанувала над світом то це булаб мистецька вистава і кабаре з кафе-шантайоми.

Тепер нехай кожний читач відповість собі сам на питання, як виглядав би світ, який би ним запанувала українська культура. Нам здається, що це був би хіор у народних строях, якого члени сварились би, чому залясав не поділи про його кращу організацію.

ВЕСЕЛЕ

У ресторані.

— Маєте раки?
— Саме варимо одну порцію
— Припсєїть, щоб побачити, чи раки дуже малі. Яка ціна?
— Пять золотих порція.
— Поднітьсь! чорні раки дочерою боромлені, що ви ставите такі ціни.

Відпочинюю.

— Якже ж ти, Маруєю, використала мій відпочинок? Відпочила за той час, коли мене не було дома?
— Так, прошу пані. Я вже від тижня не обіду собі не варила.
— А то чому?
— Бо вже всі тарелі брудні, і я не маю чому їсти.

— Немила пригода мільонера. На термах
трансоатлантийського корабля, який плыв з
Північної Америки, трапився прикрий випадок.
Лише товариство банкірів, промисловців і аристократів
почало шораз більше бодіготувати відомого в Америці
мільонера, власника монополізації на
Саме він розсипав тисячі доларів на гуманітарні
цільності і жалувати ніяк не хотів, щоб куди-небудь
рат, який був би для нього вартісніший від золота
добрів. Зовсім не скривавши того, що він
таким копитом багатому американцю був
Ап. Ковальського, асібі, який усунув ніг і
пашених рук, ніг і пашених, запах татий
коди капітан корабля доплатив про них
товариський бойкот, асібі татий після мільон
роботу в порошок Судороги Ап. Ковальського
способом ужитку. Американець зараз
іде і вже за кілька годин асібі прийняв
риства. Хоча ця історія виглядає як
таївної новісти, — а проте і Ви знатиме і собі
ніг і немиланний запах рук, ніг і пашених
і валізувати. Відомий і неадекватний від
Судороги Ап. Ковальського в кораблі і
ніг і немиланний запах. Дістанете у всіх
ніг і немиланний запах і перформанс.

Львівщина.

ПЕРЕМИШЛЯНИ.

ШАПІРА, вул. Личаківська 1.

ТЕРНОПІЛЬ.

ГОРОДОК.

ГОРОДЕЧЧИНА.

ЗАЛІЩИНКИ.

БОБРЕЧЧИНА.

НАЛУШ.

щодня крім неділь і свят від 3—5 попов. Тел. 274-28.
1304 2—7

Спорт.

ЮНІОРИ ПОДІЛЛЯ ЗРЕГАБІЛІТУВАЛИСЯ.

Охідниця: ПОДІЛЛЯ — ЛЕХІЯ 3:0 (3:0).

УСПІХ ХУСТСЬКОЇ РУСИ.

ПОВІ КИИЖКА І ЖУРНАЛИ.

В кожному селі, в кожній місцевині ювілейне свято „Просвіти“!

За оголошення редакція не відповідає.

806 наварачної доставки

З друкарні Вид. Союзу Діло.